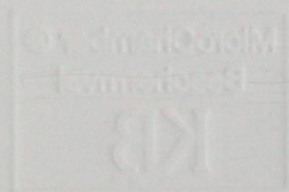
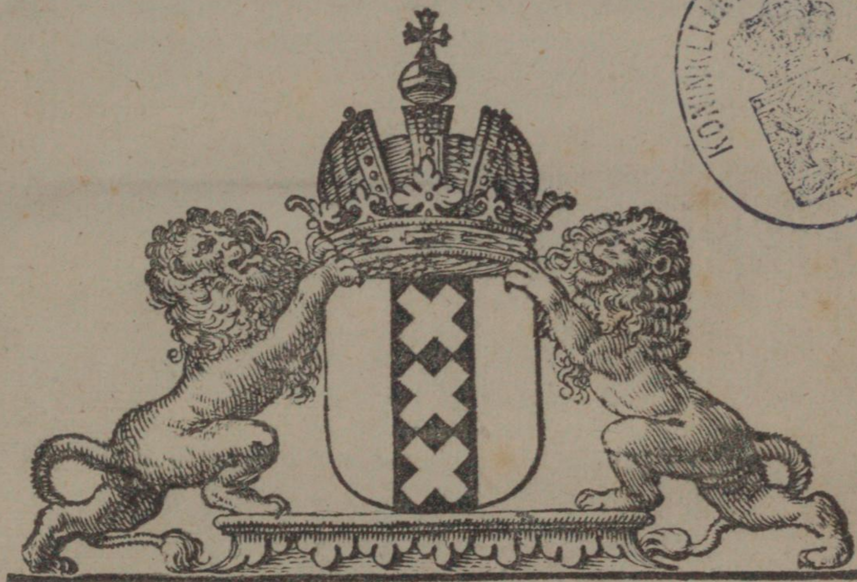

Th: Ag:

TREURSPEL.

De Moord der Onnoozelen.

t'Amsterdam, by *Dominicus vander Stichel.*

Voor JACOB HEERMAN, boekverkooper op den Dam, in 't Kruydt-boek. A°. 1639.

Inhoud van 't Spel.

ERODES ten vollen onderrecht zijnde van de tijd en plaets der geboorte van den nieuwen Koning der Ioden, leydt toe om den ſelven te dooden, ende, om niet mis te gaen, op een moord van alle kinderen in *Bethlehem* en zijn vrydom, oud zijnde twee jaeren en daer beneden; en komt zelf 's avondts daer binnen, na dat de Wijſen (die hem belooft hadden aenwijzinge van alles te doen) en *Ioſeph* met *Maria* en den jonghen Koning 's daeghs wech gevlucht waeren, d'eerſten naer haer Vaderland, en d'anderen naer Egypten. En of hy ſchoon de Kindermoord by zich zelve vaſt beſlooten had, doet hy evenwel, om dien wat ſchijns van recht te geven, zijnen Raed, in der haeſt, daer op vergaeren. Deze uyt zijn meyninge. Hy helt aen de wreedſte zyde, en geeft laſt aen zynen Maerſchalck, om 's anderendaeghs voor den Noen de moord in't werk te ſtellen, onder de gaeldery van 't hof, door Soldaeten des nachts ingelaeten. Zijns zoons Voedſter de moord ziende, wordt ſchrikkigh, en ſluypt met den zelven en met haeren eygen zoon t' eenen achterdeure uyt. Dan wordt beſpiedt, gevolght en betraept in 't huys daerze vluchtte en de Kinders berghde, door een' ſoldaet, die haer niet kent. Dees vordert haer de Kinders af. Zy ontkent het berghen. De Soldaet houdt'er op aen, Ondertuſſchen begint haer Kind te ſchreyen. Hy wordt daer door gewaer waer 't geberght is, tracht het kiſtken, daer 't in leyt, te openen, doch te vergeefs. Dus wordt hy toornigh, en ſmakt het kiſtken, met het Kind daer in, op 't vuer, en laetze branden. Zy, om zich van de moord van haer eyge Kind te wreeken, haelt 's Konings zoon voor den dagh, ende geeft hem aen den ſoldaet, die hem ombrengt, ende, nae 't moorden uyt haer verſtaende wiens het was, haer met het zelve dood Kind voor den Vader ſleept. De Koninginne *Doris* het lijk gewaer wordende, maekt daer over miſbaer, en doorſteekt zich zelve. *Herodes* beklaeghtze beyde, doch wordt door zynen Maerſchalk beſtraft en binnen in't hof geleydt. De Propheet David, zittende in den Hemel, ziet de zieltjens der gemartelde Jeughd opvaeren, heetze wellekoom, ende zingt haeren lof. Ick heb wat vryheyds genoomen om eenige vindingen, die waerſchijnlijck zijn, en daer de ſchrift geen gewagh van maekt, hier in te voegen; die, miſſchien, de lezer niet onaengenaem zullen wezen.

Het tooneel is in Bethlehem.

Het Spel begint met den voormiddagh, ende eyndight 's anderendaeghs voor den noen.

PERSONAEDJEN.

HERODES, *Koning.*
DORIS, *Koningin.*
3 WYZEN, *Uyt het Ooste.*
JOSEF, *Ondertrouwt met Maria.*
MARIA, *Iesus Moeder.*
ANNA, *Profeetin.*
SIMON, } *Hovelingen.*
JUDAS, }
ANANAËL, *Priester* } *Raedsheeren.*
MALKUS, *Maerschalck* }
REY *Van Profeeten*
Van Harders
Van Godvruchtige Iooden.
2 BURGERS.
1 PRIESTER.
BOODE.
SOLDAET.
ALBINA, *Min van 's Koninx zoon.*
HELSCHE, *Geest.*
DAVID, *Profeet.*

Ie. BEDRYF.

Drie Wijzen uyt het Oosten.

D' Ie. Oe dubbel is het hof, hoe duyster is zijn grond.
Wat anders denckt 'er 't hart, wat anders spreekt de mond.
Men is 'er altijdt uyt, om andren te verkloeken.
Met wat een schijn van zucht, en vlytigh onder-(zoeken
Geliet zich d'Idumeêr naer heyl van 't kind te staen;
Als of hy't waer gezint met ons te bidden aen.
Hoe listigh en hoe nauw wist hy ons t' ondervraeghen,
Hoe langh het was geleên, dat wy deez starre eerst zaeghen.
Wy dochten allerminst op eenigh wreed besluyt,
En spraeken ongeveynst en zonder argh, recht uyt.
Wy noemden hem den tijdt, wy telden hem de nachten,
Hy, om zich immers voor onz achterdocht te wachten,
Wees ons de plaets weêr aen, badt ernstigh en verzocht,
Dat hy van 't Kind terstond meer kundschap kryghen mocht.
Wy meenden ook te rugh nae *Salem* weêr te trekken,
Om hem de zekerheyd van alles klaer te ontdekken,
Had God ons niet des nachts geraên door zijn' gezant
Door eenen andren wegh te keeren naer ons landt:
Maer of zich d'Edomijt zoekt tegens 't kindt te zetten
Ik hoop de hemel zal zijn opzet wel beletten.

De IIe. Lof zy den hooghste, die tot Bethlehem ons bracht
En daer vertoonde 'theyl van't menschelijk geslacht.
Den nieuw gebooren Vorst en Koning der hebreeuwen,
Aen Abraham belooft van over zoo veel eeuwen.

De IIIe. Alsnu verdriet my niet de langheyd van onz reys,
Noch al ons sukkelen van uyt den Oosten kreys:
Maer 'k ben op't hooghst verheught en wonder wel te vreeden,
Nu wy dien grooten Vorst hier hebben aengebeeden,
Door zyne star geleyt; en weten voor gewis,
Dat hy der Jooden Vorst, jae 'swerelts heyland is.

Maer laet ons toch onz tijd hier langer niet verzuymen,
En om Herodes haet t' ontvliên, dit Landſchap ruymen.

Ioſef. Maria. Anna.

Ioſef. 'T was naenacht, als de ſlaep mijn affgematte leên
Noch vlaeyde, toenme docht dat my een geeſt verſcheen,
Een Engel afgeſtuert uyt 's hemels hooghe plekken,
Om ons 't genaekend leed van't jonge kind t' ontdekken.
En hoemen allerbeſt de laegen en de ſpien
Van onzen dwingeland zou mijden en ontvlien.
Hy ſprack: 'Tis hier geen tijd van ſammelen noch draelen,
Maer vlucht met maeghd en kindt nae d' allernaeſte paelen
Van Memfis en den Nijl, en ſchuyl voor 't ongeval,
Tot dat ik u van daer weer herwaerts roepen zal,
En voere in Davids Stadt gezond en ongeſchonden.
Wanneerze afflijvigh zijn die 't kind naer 't leven ſtonden.
Het neefken van dit kind, vrucht van Eliſabeth,
Is van den hemel oock door 't ongeval geredt.
Die zal 't, al is het teêr en noch van weynigh jaeren,
In kuylen van het woudt verſchuylen en bewaeren.
'T hol ſtrekt hem voor een huys, de wildernis een Stadt
Dies gaet in vreede heen, ik wijz' u 't rechte padt,
Vreeſt niet voor Arabier, oft ſchender van de ſtraeten,
De Vader zal zijn' Zoon, nu balling, niet verlaeten.
Midts ſchoot hy van my wegh, verdwijnende in de lucht,
En ick uyt mijnen ſlaep, en vlyde my ter vlucht.
Nu, lief, dewijl het is de goede wil des Heeren,
Laet ons behartighen des Opperſten begeeren,
En geven ons op reys in aller yl van hier.
Maria. Ik volgh mijn' God, al waer 't door waeter en door vier.
Ioſef. En ik gae in der haeſt onz' reyſtuygh vaerdigh maeken,
Op dat wy ſpoedighlijck uyt dezer Stede raeken,
Terwijl ghy hier vertoeft en op mijn' uytkoomſt wacht,
Op dat men niet en val' in 's wreeden dwing'lands macht.

Maria. Ik ſtel mijn' wil in God, en, van zijn' wil gedreeven,
Begeer ik in zijn' dienſt te ſterven en te leeven.
Dies hef ik Zomtijds aen een lied tot 'ſhemels lóf,
En, zingende zijn eer, ontbreekt my nimmer ſtóf.
Deez' lofzang evenwel die ſpreekt van wond're zaeken,
Van Godt aen my gedaen, die mijn gemoed doen blaeken,
Heeft my zijn eyge geeſt gegeven in den mond,
Tot ſterkking van't van ouds wel opgerecht verbond.

Mijn ziele looft den Heer,
Mijn geeſt verheught zich zeer,
In God, mijn vaſt vertrouwen.
Wiens goedheyd het behaeght
My, zijn geringe Maeghd,
Genaedelijk t' aenſchouwen.

Want Jood, en alle man
Van mijn geluk voortan
Volmondigh zullen zingen,
Om dat des Hooghſten kracht
In my te weege bracht
Zoo overgroote dingen.

Wel heyligh is zijn Naem
En lieffelijck zijn aêm
Den geenen, die hem vreeſen.
Hy heeft zijn dapperheyd
Nu in het werck geleyt,
En door zijn' arm beweezen.

Hy heeft de trotſen, in
Hunn' opgeblazen zin,
Verſtrooyt en wegh gedreeven.
De grooten van hunn' troon
Geruckt, en, tot hunn' hoon,
De needrigen verheeven.

Die,

Die, kleyn in hun gemoed
Verzaekten 't aerdſche goed,
En aen zijn' wet zich bonden,
Die heeft hy doen verzaên:
De grootſchen laeten gaen,
En leedigh wegh gezonden.

Maer Iſraël zijn kind
Dat heeft hy trouw bezint,
Gedachtigh der genaede:
Zoo hy had toegezeght
Aen Abraham zijn' knecht,
En die van zynen zaede.

Ioſef. De wiegh en luyermand, en wat wy vorder konden
Gebruyken op onz' reys, heb ik al vaſt gebonden
Op dit laſtdragend dier, dat over bergh en dal
U met uw' lieven zoon, GODT MET ONS, draegen zal.
Maria. Vaer wel, ô Davids Stadt! wy gaen op Gods genaeden.
Ioſef. Wy gaen; maer, lieve lam! ik ben om u belaeden.
Hoe komt het, eerghe kunt op eyghe voeten ſtaen,
Dat ghy, dus buyten 's tijds, in ballingſchap moet gaen?
Kan uw onnoozelheyd u daer van niet bevrijden?
O neen. 'T is Godes wil, onmooghlijck te vermijden,
Die zal, in korten tijd, ons brengen in 't geweſt,
Dat Juda eerſt wel ontfing, maer deerlijck plaeghde in't leſt.
Ik bid, vergeef het my, dat ik u, die een heere
Van alle dingen zijt, aen wien met recht en eere
Schaerlaeken, zyde ſtof, en purpur waer beſteedt,
Moet leggen in dit ſlecht en ongeachte kleedt:
Daer echter 't ander meer uw' hoogheyd voeght en waerde,
Dan een'ghen Dwingeland oft Groote hier op aerde.
Doch off ghy ſchoon niet bralt met goud, geſteente, oft zijd,
En dat de ruwe wol u voor de kou bevrijdt,

Zoo

Zoo weet ik, evenwel, ghy trionfeert daer booven,
En ſchimpt met all' de pracht en prael der Vorſten hoven:
En acht een zuyver hart en neederigh gemoedt
Alleen het koſtelijxſt' en aller waerdſte goedt.
O God! geley uw' zoon, en wilt hem wel bewaeren:
En in zijn leven veel, tot 't eeuwigh leven ſpaeren.
Geef dat een ſtram oud man, ſtut van een zwacke vrouw,
En van een teder kind, de rechte heerbaen houw.
En laet, wanneer 't gevaer zal wezen wegh genoomen,
Ons in onz Vaderlandt gezond weêr over koomen.

Maria. Wy zijn hier nu voor 't huys van Anna Propheetin;
'T voeght datmen affcheyd neem van haer en haer gezin.

Iosef. Ho! dochter Fanuëls, wy koomen u begroeten;
Want wy om d'Edomijt van hier vertrecken moeten.

Anna. Wel moet ghy dus ſtrax voort? *Ioſ.* De hemel wil het zoo.
Anna. Waer heenen geldt de vlucht? *Ioſ.* Naer 't Rijk van Farăo.
Anna. De kerker van ons volk? *Ioſ.* Ook 't ſteunſel van zijn leven.
Anna. O al te droeven naem! *Ioſ.* Daer moetmen zich begeven.
Anna. Naer 't hof van dien Tyran? *Ioſ.* Hy was ook aen onz' zy.
Anna. De zetel des Tyrans? *Ioſ.* Nu zonder dwing'landy.
Anna. Verweten en verboôn? *Ioſ.* Zoo lang het Godt behaegde.
Anna. Wie ſal uw leydſman zijn? *Ioſ.* Die eertijds Faro plaeghde.
Anna. Waer ſleeptme Jeſus heen? *Ioſ.* Daer 't voor hem veyligh is.
Anna. Gebooren naeuwelijk en balling? *Ioſ.* Om gewis
Den dood van hier t'ontgaẽ. *A.* Wie dreygtze? *I.* 'Tis eẽ wreede.
Anna. Wat's d'oorzaek van zijn haet? *Ioſ.* Een tooren zonder reede.
Herodes raezerny. *Anna.* O een'ghe toeverlaet!
Iosef. 'T geloove ſtijve uw' hoop. *Anna.* Ghy ſneuvelt zooge gaet.
Iosef. Die ſchuylen kan, beklijft. *Anna.* En deeze uw gryze haeren?
Iosef. Die lijden geenen laſt, God zalze wel bewaeren.
Anna. Ey laet my 't jonge ſchaep eens kuſſen voor zijn' mond.
Iosef. De Koning lijdt het niet, dus vlieden wy terſtond.
Anna. En is s'er dan geen tijdt, om Ieſus te beſchreyen?
Iosef. De Koning lijdt het niet, men magh niet langer beyen.

Anna. De Heer, naer wiens bevel ghy uwen wandel past,
Bescherme u tegens ramp en allen overlast.

Rey van Profeten. *Rey van Harders.*

R. v. P. Nu twijfelt immers niemand meer
Aen 't geen lang was beschooren,
Dat de Messias onze Heer
Tot Bethl'em is gebooren.
Tot Bethl'em, dies de minste niet
In Juda, ziet men ryzen
Den Vorst die Israël gebiedt,
En hem zijn Wet zal wyzen.
Hy is van eene reyne Maeghd,
En die nooyt man bekende,
Geteelt, hy is 't die God behaeght
't Rijck Juda neemt een ende.

R. v. H. Wy Harders werden hem gewaer
Daer wy onz Vee bewaekten,
Door 't zingen van der Eng'len schaer.
Onze ooren zy vermaekten.
Den Allerhooghsten lof en eer,
En vrede zy den menschen
Van goeden wil tot Godt den Heer,
Dit hoorden wy hen wenschen.
Wy hebben hem aenbidden zien
(Al scheen hy d' allerbrooste)
Gantsch needrigh met gebooge knien
Van Wyzen uyt den Ooste.
Elk schonk hem wierook, myrrhe oft goud,
't Zijn gaeven, die hem passen,
En kostelheên, die meenighvoud
In hun geweste wassen.

Deez

Deez gaeven, drieërley van ſlagh,
Die hen hum eige maeken,
Waer meê zy off'ren met ontzagh,
Beduyden groote zaeken:

Den Vader, Heyl'gen geeſt en Zoon,
(Een onuytſpreeklijk wonder)
Een Godtheyd, echter in perſoon
Zoo zijnze drie byzonder.

Zy wijzen ons, daer neven, aen,
In hem, van wien wy ſpreeken,
De menſcheyd by hem aengedaen,
En dienen ook tot teeken

Van't Prieſterdom, en van zijn Rijk.
Want Myrrhe dient voor dooden.
De Wierook die is Prieſterlijk.
Het goud voeght aerdſche Goden.

Hy is wel ſterflijck voortgebracht,
Maer zal de dood vernielen,
Als hy zal zijn aen 't kruys geſlacht
Tot zoening onzer zielen.

IIe. BEDRYF.

Herodes.

NAe dat van over al 't geruchŧ my quam ter ooren,
Hoe uyt hebreeuſche ſtam een Koning was gebooren,
En ik de zeekerheyd van deez goboort verſtond
Schriftgeleerden. Zoo uyt der Fariſeên, als uyt der Wijzen mond:
Begon my nacht en dagh dit in mijn hoofd te maelen,
En dreef mijn' angen geeſt, om dezen t' achterhaelen.
En in het bloed van een' alleen geſmoort te zien
De hoop van Iſraël, den trooſt der Joodſche liên.

Maer nu de wijſen my dus hebben uytgeſtreeken,
En, tegens eer en trouw, my hun beloſte breeken,
En ganſch verachtelijk, oft uyt een quaed vermôen,
Geen kundſchap van de plaets, noch van dien Vorſt en doen,
En mijn beſpieders oock, alom van my gezonden,
De zeekerheyd daer van niet hebben uytgevonden:
Zoo kan ik langer niet verkroppen mijnen haet.
Daer koome aff wat het wil, zijn welvaert is mijn quaed.
Der ſchuldeloozen ſchaê moet mijn bederf verhoeden.
Ik zal, om een' te doôn, nu tegens alle woeden.
En daerom kom ik hier, gezint om mijn beſluyt
Noch morgen voor de noen met ernſt te voeren uyt.
Edoch, om dat het raekt van veele onnooz'len 't leven,
Zal 't voegen, om mijn doen wat ſchijns van recht te geeven,
Dat ik't niet onbedacht, nocht reukeloos beſtae,
Maer met mijn Vroeden my daer eerſt wel op beraê.

Hy gaet naer binnen, om wat te ruſten.

Iudas. Simon.

Mijn trouwſte en beſte vriend, die in uw jonge jaeren,
Gerotſt, gevlet, gereyſt, gereên hebt en gevaeren
In't Ooſt, in't Weſt, in't Zuyd, en in het koude Noordt
Die alles hebt gezien, ervaren en gehoort,
Ey, zegh my doch, waer uyt de wyze in't Ooſt gezeten,
De wiſheyd der geboorte onz' Konings konden weeten.
Want, zonder twijffel, hebt ghy zoeken te verſtaen
De gronden hunner leer, en regels daerze op gaen:
En uyt nieuwſgierigheyd wel naeuw en ſcharp vernoomen,
Hoeze eerſt tot deze kunſt en kennis zijn gekoomen.
Simon. Ik zal u, waerde vriend, van't geene ik daer van weet,
Verhaelen in het kort het zeekerſte beſcheed.
Eerſt, waer in dat geweſt hun landſchap zy gelegen.
Ten tweeden door wat vond zy hunne wijſheyd kreghen.
'Tland

'T land heet Assyrien: 't Is Noordenwaerts belendt
Met groot Armenien. Het paelt aen't Zuyder endt
Aen Susiane: Maer het komt in't Oost te bueren
Met Medien. In't West daer Tyger 't land gaet schueren.
Mesopotamie dat's oock gegrenst aldaer.
'T is vruchtbaer, en de lucht die is 'er veel tijds klaer.
Dies die vernuften (daer't hen niet ontbreekt aen kloeken)
Zich stelden om den loop der Starren t' onderzoeken,
En kracht van Zon en Maen. Zy merkten doe met een,
Dat alles wat 'er is op't aerdrijk hier beneên,
Zich naer de krachten voeght en werkingen der starren:
Waer door die wijzen al 't geen duyster schijnt, ontwarren,
En zeggen t' elkens voor 't geen nae gebeuren zal
In veelerley gewest, in allerley geval.
Maer dat een groot geheym te kennen wordt gegeven
Planeten. Door * wandellichten, die in't allerhooghste zweven.
Als Mars, die vuerigh is, en altijd staet naer wer,
Saturnus koud van aert, de held're Jupiter.
Doch lange naederhand zoo haddenze ook ervaeren,
Dat t' elkens, naer 't verloop van achtmael honderd jaeren,
Men hunnen ommegang en t' zaemenkomste ziet
Zodiac Die op een driehoek in den * Dierenkreyts geschiedt.
Hooft stoffen zijn 'er vier, het Vier, Locht, Waeter, Aerde.
Deez hoeken zijn ook vier, met haer van eender waerde.
En om de tweemael twee en noch vier honderd jaer,
Op een en 't zelve punt des Driehoex ziet men klaer,
In 't zelve teyken van den Dierenkreyts vergaeren
Dat drielicht, dat aldaer, voor zoo veel honderd jaeren
Ook stond. Men kan hier uyt, naer hunner oud'ren leer,
Die door hun groot vernuft en naerstigheyd wel eer
Dat hadden naegespeurt, voor heen gansch zeeker spellen,
Verandring in een Rijk door yemand aen te stellen,
Oft in den Godsdienst. En, als zich dan openbaert
Een staert oft nieuwe star, die zich daer by vergaert,

Is 't buyten twijfeling en vastelijk beschooren,
Dat eenigh groot Profeet oft Vorst moet zijn gebooren.
'T gaet, naer hunn' rekening, ook nu in 't tweede jaer
Dat m' een zoodaenige by een komst werd gewaer
Van die drie bovenste allergrootste wandellichten,
(Die zulke wonderen in aerdsche dingen stichten)
In zulk een' driehoek, in het teyken van den Ram:
Waer by alsdoe een star van vreemde grootte quam,
En zonderlinge glans en aert: waer uyt men merkte
Den oorsprong van een' Prins, en wat dat drielicht werkte
Door bykomst van die star, die toen eerst nieuw verscheen,
En als dat drielicht scheydde, in 't Weste meê verdween,
Recht over 't Joodsche land. Daer uyt zy vast besllooten
Dat onder dat gebied een Koning was gesprooten.
Op deze teykens dan, waer op zy zeeker gaen,
Begaf zich 't wyse volk uyt Ooste herwaerts aen,
Om naer den nieuwen Heer van dezen staet te vraegen.
En hem aenbiddende, hun gaeven op te draegen:
Gelijck een van hun sleep, die haer hier heeft geleyt,
En my van ouds noch kende, in vryheyd heeft gezeyt.

De Helsche Geest in den schijn van den
Zwaeger van Herodes.

Uyt onderaerdsche kolk, daer de vervloekte schaeren
Des afgevallen hoops en booze geesten waeren;
Daer nimmer Maene schijnt, of Zon haer straelen schiet,
Koom ik hier, opgeprest door 's Hellevooghds gebiedt:
Die bang is en ontrust, door overlegh der zaeken,
Lang voorgespelt by schrift van Zienders, niet te wraeken.
Dat eene slechte Maeghd had eenen zoon gebaert
Van Harders aengebeên en Wyzen vander aerd.
Dat 't ryzen van zijn star(men weet niet waer 't magh schorten)
Had d'Afgoôn over al ter aerde neêr doen storten.

En

En dat zijn Rijk daer door alomme werd verſtoort.
'T welck niet belet kon zijn, dan door een kindermoord.
En om daer toe met liſt behendighlijk te koomen,
Dat 's Koninx hart met haet moeſt wezen ingenoomen,
In 't diepſte van zijn' ſlaep, door errenſtigh vermaen
Zijns zwaegers, wiens gedaent' ik nu heb aengedaen.
Hier is Herodes hof, hier heb ik hem te ſpreeken
En hem, al grimt hy reeds, met helſſcher toorn t' ontſteeken.

De Gordijn op. Leght ghy dus wel geruſt en zorgeloos en ſlaept,
Gelijk een ſtierman, die, by onweêr, zich vergaept,
En op zijn roer niet let? Laet ghy de waepens roeſten,
En ziet niet dat ghy wordt gedreyght met Land-verwoeſten?
Weet, dat uyt d'oude ſtam van Vorſten der Hebreên
Gebooren is een zoon van Jooden aengebeên.
'T volk juyght hem alſins toe, het volght hem, en zy roemen,
Dat in uw' plaets men ſal hem Joodſchen Koning noemen.
Ach waer op leytmen toe? wat brouwt men al voor quaên,
Om u en uw' geſlacht en naezaet te verraên?
En yeder helpt op 't meeſt den brand daer onder ſtooken.
Men iſſer over uyt, om u vergif te kooken.
En niemand is zoo trouw, die dezen handel ſtuyt,
Oft dien, naer zynen plicht, uw' Majeſteit ontſluyt.
Ghy mooght dan zulke liên wel voorſtaen in hun Wetten,
Door waepens. 'T waer u beſt op eyge zaek te letten.
Is 't daerom, dat ik heb mijn lijf en bloed gewaeght?
U in uw Rijck geveſt? de vyanden verjaeght?
Rijs, Zwaeger, uyt den ſlaep, en maek uw waepens vaerdigh.
En toont dat ghy der Kroon en 's Koningrijx zijt waerdigh.
'K zal u verzellen, en onzichtbaer blyven by,
Om bloed te ſtorten, en te ſtichten moordery.

De Geeſt verdwijnt

Herodes.

Ay my, wat komt my dus hier in mijn ruſtplaets ſteuren?
Dit plagh my nimmermeer voor dezen te gebeuren.

Mijn

Mijn hair dat rijſt te bergh, het zweet dat breekt my uyt,
Mijn harte ſluyt van angſt, ach! wat of dit beduydt?
Wel! is hy wegh gegaen, die my ſtrax was verſchenen?
Och neen, ik zie hem noch. Hoe trillen my de beenen?
Ay ſwaeger! gaet niet wegh, nu ghy my hebt gewekt.
Ay ſwaeger! ſpreekt noch eens eer datje dus vertrekt.
Maer waerom magh ik doch hem om meer aenſpraex quellen
Zijn uer die is doch om, hy moet weêr naer der Hellen.
'T geen hy my heeft verhaelt, was my voor heen gezeyt.
Waer wachtte ik op vergeefs? genoegh was dat beſcheyd
En vorder noodeloos my tot de wraek te moeyen.
Ik was doch al gezint dit onkruyd uyt te roeyen.
Flux dienaers, roept den raed nu daedelijk by een.
Ik zal my midlerwijl een weynig hier vertreên.

Rey van Godvruchtige Iooden. Rey van Profeten.

R.v.G.I. De ſtaetzucht is een ſlim venijn,
Voor die 'er mee bevangen zijn.
Een heymelijcke peſt en pry,
Een vindſter van verradery.

Een bron van argewaen en haet,
Een welle van het quaedſte quaed,
Een dolligheyd, jae raezerny,
Een porſter tot afgoodery.

R. v. P. Zy heeft den eerſten menſch verleyt
Tot luſt en ongerechtigheyd.
Zy is 't die Adam, en ons al
Door haeren hoomoed hielp ten val.

Zy heeft door hem de doodt gebracht
Aen al het menſchelijk geſlacht.
Z' is oorzaek, dat, van doe voortaen
Elk werd uyt ſchuldigh zaed ontfaên:

Behalve

Behalven 't kind, om wiens geboort,
Herodes grimmigh is verſtoort,
'T kind, dat al was voor 's werelds grond.
Dat Vooghd is van dit heele rond.

Dat teeder Koninghlijke kind,
Dat naeuw een ſtal tot herbergh vindt.
Dat van een Maeghd, die weerloos is
Zijn voedſel krijght en laevenis.

Dat, van den Hemel afgedaelt,
Met goud nocht diamanten praelt.
Dat vyand vande hoovaerdy,
Een weêrzin heeft in pronkery.

Dat, Koning zijnde, in knechts gedaent',
Ons tot ootmoedigheyd vermaent.
'T heeft niet dan harders in zijn heir.
Zijn traenen zijn hem ſchild en ſpeir.

Zijn hof dat is een Boeren hut,
Die hem voor wind en kou beſchut.
Een Ezel, en een Os daer by,
Die dienen hem voor Ruytery.

Wy worden all' hier door geleert,
Dat Godt de grootſheyd van zich weert,
En dat een neederigh geſtalt
Hem wel, maer trotsheyd niet gevalt.

IIIe. BEDRYF.

Herodes. Ananaël. Maerſchalk.

Herodes. IK, die nooyt heb gevreeſt voor doodelijk gevaer.
Ik, die den Arabier en den Egyptenaer
Hun hoomoed heb verleert, Antemion doen vallen
De waepens uyt de hand, verkracht Arbellaes wallen.

Antigoons heyr vernielt, en Pappus omgebracht,
En Rhodes zee verheert, en Pakor uytgelacht,
En die het ongelijk en meyneed, my gebleeken
Des dubbelen Hirkaens wel ſtreng'lijk wiſt te wreeken,
Word' van een weerloos volk, van my altijd bemint,
En tengerlijk gequeekt, gekoeſtert als een kind,
Nu ſchamperlijk veracht, en't dar, noch by mijn leven,
Aen't kind mijns onderdaens den naem van Koning geven:
Deez trots valt my te zwaer, 't is my te groot een hoon.
Is dit voor mijne deughd? Is dit mijns weldoens loon?
Ik zweere by mijn hooffd, ik zweer ik zal hen leeren
Den Koning hunnen heer ontſichelijker eeren.
Ik zal, ik zweer het hun, wel haeſt daer in voorzien,
En door een doodſche ſtilt' hen't morren wel verbiên.
'K zal 't anker van mijn Rijk, om op mijn zaek te letten,
In eene Zee van bloed der Joodſche kind'ren zetten,
'T zy ſchuldighen oft niet, het is my evenveel;
Men noem' het, wil men, recht, oft wel het tegendeel:
Als ik met Moorden maer zoo veel weet uyt te voeren,
Dat niemand zich verſtout' om aen mijn' kroon te roeren.
Want ik noch luſt, noch vreughd, noch zeekerheyd gevoel,
Voor ik in't kinderbloed mijn graege handen ſpoel'.
My dunkt, ik hoor alreeds in deze veſting 't weenen
Van't vyandlijke kind. Wat zegh ik? 'T is geen ſteenen,
Het is geen kinds geſchrey. En of 't ſchoon tenger is,
Mijn geeſt blijft evenwel vol van bekommernis.
Men zeyt my oorlogh aen, men hoort in Stadt, en buyten
Gemompel van verraed, van laegen en van muyten.
En zie ik langer dit met goeden oogen aen,
Dit wederſpannigh volk zal haeſt wat ſtouts beſtaen.
Wel zegh my dan, ghy trouwe en oude en grijze raeden,
Die 't Rijk beveylight door uw wijſheyd en uw daeden:
Wat ſtaet my hier te doen, te maetigen mijn haet?
Of 't zaed te ſmooren, daer het in zijn waſdom ſtaet?

Ik

Ananaël Ik ben, Geduchte Vorſt, te recht daer meê verleegen,
Hoe ik uw' Majeſteit tot zachtheyd zal beweegen.
Ook vreez ik, zoo ik van uw meyninge verſcheel,
Dat uwe grimmigheyd my vallen moght te deel.
En zoo ik wederom my, tegens recht en klaerheyd,
Gedraegh tot uwen wil, verduyſtrende de waerheyd,
Dat ick op my zal laên de vyandſchap van God
En mijnen heer verraên, en leven tot een ſpot
Van yeder onderdaen. Ik zal nochtans niet heelen,
'T geen my door heugenis noch in den zin magh ſpeelen.
En 't geen ik door een lang ervaeren heb geleert,
„ Dat onbedachtheyd meeſt ten quaeden eynde keert.
„ En datmen ook niet moet, gedreeven door den tooren
„ Yet doen dat naemaels rouwt gelijk't beviel te vooren.
Want 't is een groove dut, die geen voorzienden man
Paſt, reukloos aen te gaen 't geen hem haeſt rouwen kan.
'T is beter dan de woede, u ſchielijk aengekoomen,
Met voorbedachten raed en reden in te toomen.
„ Is 't ſchand voor 't ſlechte volk te ſtorten 's naeſten bloed,
„ 'T betaemt voorwaer veel min een Koninglijk gemoed;
„ Waer in men booze luſt nocht drift niet hoort te vinden,
„ Maer dat zich zelf door kracht van reden in moet binden.
„ Al wordt een hooghe bergh van damp en miſt beſtreên,
„ Hy beurt zijn top nochtans dwars door de wolcken heen.
„ Een edelmoedigh hart, al wordt het aengevochten
„ Van felle haegelbuy, van quaede en wreede tochten,
„ Het dringt 'er meê door heen, het vindt zich niet bezet.
„ Het voeght den Koningen te leven naer hun wet:
„ Op dat zy der gemeent' een ſpiegel mogen ſtrekken.
„ Wat baet het doch een' Vorſt zijn paelen uyt te rekken,
„ Om veeler volkeren en Rijken heer te zijn,
„ En hebben van de deught niet dan een' blooten ſchijn?
„ De Majeſteyt krijght glans door zachtheyd, en geen' zaeken
„ Die d' aerdſche maghten God gelijker konnen maeken.

„ Het deftighste cieraed der Opperhoogheyd leyt
„ In 't toonen van genaê en goedertierenheyd.
„ Hier door behaeltze lof, hier wordtze door verheven
„ Tot grooter eere, dan de Lauwertacken geven.
„ Door 's vyands nederlaegh wordt niemand zoo vermaert,
„ Als om eens Burgers huys voor overlast bewaert.
„ Die haet gevreest te zijn, en zich laet Vader noemen, (men.
„ Niet Heer, dien magh men voor een deughdigh Prins wel roe-
Daer wordt, tot veeler schrik, wel vaek iet strengs gekeurt,
Dat d'Overheyd daer naer om goede reên weer scheurt.
Men moet een' goeden hengst, wanneer hy wordt beschreeden,
Meer dreygen dan wel slaen, zoo houdt hy goede zeeden.
Wanneer de Hemelvooghd zijn snelle blixem schiet,
Verschrikt hy veelen, maer veltze al ter aerde niet.
Maer hy behoede my, dat ik zoo wreede daeden
U, mynen overheer, zou koomen aen te raeden,
Waer door onz Vaderlandt zou worden gansch beroost
Van alle zijne jeughd, en meenigh dierbaer hoofd.
Het geen men ziet, is klaer, het geen men vreest, is duyster.
Hoe? zoudt ghy dan uw' naem en wel verkregen luyster
Wel willen smetten, en met yd'le vreez belaên,
Wel naer een zeeker quaed op 't onwis willen staen?
De faem zou t' uwer schand en schaê misschien verkonden,
Datghe uyt bloeddorstigheyd en staetzucht hadt verslonden
En valschelijk beticht uw' trouwen onderdaen,
Waer van ghy niet en hadt dan eer en dienst ontfaên.
Die in uw afzijn, als alle and'ren gingen muyten,
Zijn' vlijd heeft aengewendt, om 't ongeval te stuyten.
Mijdt dan den naem van wreed en onbezint, en laet
Uw' grim gemaetight zijn door eenen rijpen raed.
Doe vaderlijke straf, niet uyt verbolghe vlaeghen.
Tracht naer den schuldige, laet dien de straffe draeghen.
Maer Heer, my leyt noch iets in 't ongeveynst gemoed,
Dat ik niet zwygen kan, en tot deez zaeke doet.

De

De waerheyd parst het uit, en niet het mededoogen.
'T gerucht van 't kind der Maeghd is waer, of 't is geloogen.
Is 't loogen. Waerom wilt ghy zulk een' moord begaen?
En yeders vloek daer door op uwen halze laên?
Zoo daer en tegen, als het voormaels was beſchooren,
De Nieuwe Koning in deez tyden is gebooren:
Wat kan een arrem menſch, eylaes! daer tegen doen?
Wat wil hy tegens Godt en tegens 't noodlót woen?
Woelt, dreyght en onderzoekt oft zoekt hem te verraſſen,
Hy ſal u doch ontgaen, en in uw' weêrwil waſſen.
Maerſ. Lang hebt ghy, Heer, gekrijght, geſukkelt en gedraeſt,
En yeder neerlaegh, dien ghy aen den vyand gaeſt,
Zoo dat ghy meenighmael u in zijn bloed koſt baeden,
Strekt aen de faem een tong in 't roemen uwer daeden.
Dies zeght vry, dat ghy door dien arbeyd, t' eener tijd,
Uw' jaeren overtreſt, uw's vyands meeſter zijt.
'T welk my gelooven doet, dat niemand u voor dezen
Gezien heeſt voor gevaer van vuer oft deegen vreezen.
En lichtlijk dat de nijd, onruſtigh vroegh en ſpaê,
Wel yemand porren moght, dat hy wat groots beſtae.
En hitze 't vollik op, datze aen het muyten raeken,
En zaemenzweeringen en vloekverwantſchap maeken:
„ Door dien de hemel in den Koninghlijken ſtaet
„ Aen een geſchaekelt heeft de grootheyd en den haet.
Heer, ghy beheerſcht een hoop van wiſpeltuer'ghe zinnen,
Die u niet lieft oprecht, maer veynſt zich u te minnen.
Een ruwe en woeſte ſchaer, die nergens ſchier op paſt.
Die vaerdigh is tot twiſt en allen overlaſt.
Die dikwijls tegens u en 't Rijk is opgereezen.
Dies wilt ghy van uw' kroon te recht verzekert wezen,
Zoo moet ghy tegens deez baldaedigheyd der liên
U, zonder lang beraed, nu tydelijk voorzien.
Het zal ook lóflijk zijn en voegh'lijk voor uw' wijſheyd,
Die onder 't harnaſch en den hellem kreegh haer grijſheyd,

En eer den degen, dan den ſcepter heeft gezwaeyt,
Datze in't beginſel, en in't ſpruyten't onkruyd maeyt.
,, Men kan een kleyne vonk in d'aſſche licht'lijck uyten.
,, Als 't vuer aen 't vlammen is, dan kan men't qualijk ſtuyten.
,, Een kleyne druyping wordt met kleyne moeyt geweert.
,, Met zwaere dijk oft dam wordt zee oft ſtroom gekeert.
,, Men kan een verſſche wond met kleynen raed geneezen,
,, Als 't rijſje tenger is, dan wil 't geboogen wezen,
,, Maer als de wond veroudt, en't teentje lange ſtaet,
,, Gebruyktme kracht vergeefs, en't meeſtren komt te laet.
,, Die maer op't buytenſt ziet, zeyt, en niet zonder rede,
,, Dat goedertierenheyd is, (ik beken het mede,)
,, Eens Konings hooghſte lof. Die 't verder inne ziet,
Vergaept zich aen de ſchil, oft aen de bolſter niet.
'T is prijſlijk aen getrouwe en goedige onderzaeten
Te toonen zachtigheyd, en hen in ruſt te laeten.
Maer die booſdaedigh zijn en trouweloos van aert,
Die zijn nocht zachtigheyd nocht mededooghen waerd.
,, Het recht en goedigheyd zijn ſpeelgenoots en maegen,
,, En zuylen van het Rijk, die al de ſwaertte draegen.
'T uwe is noch verſch en teêr, de nieuwheyd heeft geen wet.
En eer uw heerſchappy haer wortels heeft gezet,
Zoo mooght ghy tegen't volk wel ſtrengigheyd gebruyken,
En doen d'een' door geweld tot 'ſanders voorbeeld duyken.
,, Al wat het hemelrond in zijnen ring vervaet,
,, Moet wijken voor den toorn, en voor de reen van ſtaet.
,, Men paſt, daer 't Rijken geldt, op wetten, recht nocht eeden.
En of de ſtraffigheên geene and're werking deeden,
Dan dat ghy yeder een' door 't ſpieg'len aen die quaên,
Den luſt van muytery en oproer deed vergaen,
Dat waer genoegh. Want wie dan met het kind wouw vlieden,
Dien zoumen, midts de ſchrik, geen hulpe darren bieden.
Maer ſchoon daer nimmer yets by yemand werd' getracht
Tot nadeel van uw' kroon, tot hoon van uw geſlacht:

Zoo

Zoo hebt ghy, evenwel, in't minste niet te schroomen,
Dat ghy door straf den naem van dwing'land zoudt bekoomen,
En zeeker, als ghy wordt gevreest, wat leyt'er an,
Wat naem men aen u geeft, oft Vader oft Tiran?
Maer elck, in tegendeel, die zal u eer bewijzen:
Uw zydeloozigheyd zal yeder moeten prijzen,
En denken, zoo ghy dus d' onnoozelheyd vermoordt,
Hoe ghy dan straffen zoudt, die u door daed verstoort:
De hemel neemt altijds ter harten d' oppermachten,
En houdt in zijn behoed doorluchtige geslachten.
En wat voor gunsten hy Herodes heeft gedaen,
Dat kan men uyt den loop van zijn geluk verstaen.
De nieuw verscheene star is niet vergeefs gereezen;
Maer dient u voor een boek, waer in ghy klaer kunt leezen,
Zijt op uw' hoede ô Prins, zie voor u Vorst der Joôn.
De wijzen dienden meê voor Goddelijke boôn.
„ Het Koninglijk belang door laeghstraf vast te zetten,
„ Dat is geen Tiranny, maer blijk van goede wetten.
„ Een Meester, die een aêr door 't laeten bloeden doet,
„ Let op het leven, niet op weynigh drupp'len bloed:
„ En moet, wanneer een lidt van't lichaem raekt aen 't sterven,
„ Met vuer en yzer daer in branden en in kerven.
Kapt ghy d' onedelste en de mind're looten of,
Als maer des Konings hooft niet wentelt in het stof,
Laet der Hebreeuwen stam den Joodschen stronk ontblooten
Van zijn onnutte blaên en van zijn teng're looten:
Op dat de hooft-tak van den Koninglijken boom
Zijn top opbeuren mooghe en aen het groeyen koom'.
Laet den onnooz'len hoop, met d' oorzaek dezer laegen,
Tot offerhande aen u de straf des oproers draegen.
Laet onder duyzenden onschuld'ghen niet gespaert
Een' schuldige, maer dat het Koninglijke zwaerd
Het bloed van vyand en van vriendt te zaemen storte,
Op datmen u en d' uwe in 't heerschen niet verkorte.

Ghy

Herodes. Ghy hebt my, heeren, nu gedient van uwen raedt,
Ten beste der gemeent en voordeel van den staet.
Elk zonder zijn verstand oft meyning te bedekken.
Men hou de zaek maer stil, ghy mooght nu vry vertrekken.
Heer Maerschalk, die den grond mijns Rijx hebt vast geheyt
Op wien ik al de zorgh des Oorloghs heb geleyt,
En dien ik meerder last gesint ben op te leggen:
U heb ik evenwel alleen noch dit te seggen:
Dat of ik van te voor niet voorgenoomen had
Te spaeren 't jonge bloed, zoo was ik echter wat
Beweeght door 's Priesters reên, die in my deernis baerden,
En vlotten deên mijn wil, dan 'k werd door uw' bedaerden
En wijsen raed gestijft. Dies wil ik datmen 't riedt
In 't spruyten snoeyen zal, eer 't vorder opwaerts schiet.
Daer staet een hoogh gebouw, gezet op honderd zuylen,
Men kan 'er voor de Zon en regen onder schuylen,
Het is een groote ruyme en schoone gaeldery.
'T was, meyntmen, eertijds zael, oft Kerk, oft Raedhuys, by
Dien Palestijn gebouwt, die eerst den grondslagh leyde
Van Kanans hooftstad, en van daer zijn Rijk uytbreydde,
Met dwang der bueren. Hier op morgen zy geboet
Mijn wraeklust door het twee en minder-jaerigh bloedt.
Die vloer zy slachtbank, schroomtze geenszins te besprengen.
'K wil dat de Moeders zelfs haer vleysch ter slachting brengen.
En, om te weeren angst, en hinderlijk vermoên,
Van haer en haere mans, zal ik haer plechtigh doen
Met haere Kinderen voor daeuw voor dagh verdaegen,
Om hun aldaer mijn gunst genaedighst op te draegen;
Tot teykenen van vreughd, om dat het is die dagh,
Dat ik voor vijftigh jaer het zonnelicht eerst zagh.
Door dezen vond zal ik haer lokken en verrassen,
En ghy, die vaerdigh plaght op mijnen dienst te passen,
Zult met het wreedste volk van oorlogh derwaerts spoên,
En laeten niemand van de Jeughd ontgaen het woên:

'T zy

'T zy zuyg'ling oft gespaent, ghy zult niet een' verschoonen.
Die sich hier fellijkst quyt, zal ik byzonder loonen.

Maersc. Het spijt my in mijn hart, en me is ten hooghste leed,
Dat my den hemel, dien ik't grooten ondank weet,
Van mannelijk geslacht geen' naezaet deed erlangen,
Om deze kindermoord van hem eerst aen te vangen.
Dies laet het op my staen, uw willle zal geschiên.

Herodes. En my zal't zijn een lust het schouwspel aen te zien.
Flux Boden, Boden vlieght, en boodschapt alle vrouwen,
Die binnen deze Stadt en vrijheyd zich onthouwen,
Dat yeder met haer kind beneden 't tweede jaer,
Strax in de gaeldery verschijne: Want ik daer
Wil mijn' geboorte dagh, naer onzes huys manieren,
Met giften van genaede en vryigheeden vieren.
En morgen moet ik wegh, mijn tijd, die is zeer kort.
Zulx eer ik yeder met mijn gaeven overstort',
Zoo zou de beste tijd des gantschen daghs verloopen,
Dies, die daer vroeghst zal zijn, zal't meeste moogen hoopen.
Ik gae naer binnen toe, ter wijl met stille trom,
Ghy, Maerschalk, vordert, dat het Krijgsvolk t' zaeme kom'.

Rey van Godvruchtige Iooden en Profeten.

Die aen het stuer der menschen zaeken,
Om voor 't gemeen met zorgh te waeken,
Als kleyne Goôn verheven zijn,
En't recht gebruyken, maer in schijn.
Die hebben boven hen een hooger
Een Hart doorgronder, een beöoger
Van al hun doen, van al 't bestaen,
En 't soolen van den onderdaen.

Hy ziet, hoe zy de vryigheden
Des gantsche Lands met voeten treden.
Hy ziet, hoe't heyligh recht en wet
Door hunnen moedwil wordt verplet.

Hy ziet, hoe datze, om hunne luſten,
Den ſtaet en de gemeente ontruſten.
En dat een deughdigh menſch zich ſchroomt,
Dat hy voor hunnen rechtbanck koomt.

'T is waer, zy worden Goôn geheeten
En zijn hier op Godts throon gezeten
En meynen 't ſtaet hen daerom vry
Geweld te doen en Tiranny:
Maer zullen 't eynd van alle dingen
De dood nocht 't oordeel niet ontſpringen.
Hen zal de Goddelijcke ſtraf,
Verſtroyen eveneens als kaf.

De Hemel dreyght u met zijn plaegen;
Wilt voor uw kind'ren zorge draegen,
O Moeders! Geene 't haere breng
Daerme in zijn bloed met degens pleng.
Ik zie alreeds het ſtael verheeven
En hen den laetſten doodſteek geeven.
Ik zie uw vreughd in rouw verkeert.
'T is noodigh dat ghy vluchten leert.

IIIIe. BEDRYF.

Een Prieſter.

'K Was opgeſtaen te nacht, om mijn gebeên te ſpreeken,
Lang eer het morgenrood des uchtents uyt komt breekē,
En werd, nae 't uytgaen onvoorziens op ſtraet ontmoet,
Ik wiſt niet tot wat eynd, van eene vrouwenſtoet.
Zy droegen kinderkens, en ſprongen langs de ſtraeten,
En zongen overluydt, zy ſcheenen uytgelaeten.
'T is nu een tijd van vreughd, een dagh van vrolijkheên,
Komt laet ons in der haeſt nae 't hof des Konings treên,

En zien wat gunsten hy onz' kind'ren meynt te toonen:
Het goed dat hy hun doet, zal hem de Hemel loonen.
Toen zagh ik gins en weêr, en waer ik heene keek,
Daer speurde ik weêr een hoop, die eve dertel leek.
Dies dacht ik in mijn' zin, ten besten magh men hoopen,
Maer 'k vreeze dat dit spel in droefnis af zal loopen.
Want alsmen 's morgens vroegh de Zon ziet helder staen,
Dan wilze 's avonds wel met regen ondergaen.

Eerste Burger. Tweede Burger.

I^e^. *Burg.* De vreede zy met u, mijn goede Heer en Vrundt.
IIe. *Burg.* Zy werde u, insgelijx, van onzen Godt vergunt:
Van waer dus vroegh alleen, zoo diep in uw gepeynzen?
I^e^. *Burg.* Ik zal 't u zeggen, Heer, ik wil voor u niet veynzen.
Ik had my voor de nacht op gisteren geleyt
Te bed, en om gemak mijn leden uytgespreyt,
Ik was zwaermoedigh, en ik wist niet wat my deerde,
Ik wendde 't om en weêr, en hoe ik my ook keerde,
Ik vatte geenen slaep: Te min doe ik vernam
Een boode van het Hof, die aen mijn' Eegâe quam.
Nochtans als ik daer nae het geen de Boode zeyde
Uyt Koninglijk bevel, met rijpheyd overleyde,
En dat die boodschap zoo gedaen was algemeen,
Op eenerley manier aen groot en ook aen kleen,
Gaf ik mijn lief verlof, om, neffens andre vrouwen,
Te gaen nae't hoogh Palais, en bande misvertrouwen.
Mijn kind hing aen de borst van mijne gemaelin,
Dees was de gansche nacht (zoo lagh het in haer zin)
Niet uit haer kleêren. En, eer d' Uchtent aen quam breeken,
Quam onzes buermans vrouw uyt vriendschap haer aenspreken
Men haelt de deuren toe. Ick paey mijn anxt met hoop,
Maer als de zoete slaep mijn leden weer bekroop,
Zoo werd my haestelijk de vaek verjaeght door't schouwen
Van zeeker vreemd gezicht. Toen kon my 't bed niet houwen.

Dies ſpring ik ſchielijk op, en vliegh ter deuren uyt.
Ik koome aen't hof, en hoor een yſſelijk geluyt.
En vind het daer bezet rondſomme met ſoldaeten
Al heymelijk, des nachts, ter Poorten ingelaeten.
Dit's d' oorzaek dat ghy my dus droef en treurigh ziet.

IIe.*Burg.* De God van Abraham vertrooſte u in't verdriet.
Maer hoe was 't nachtgezicht, eij wilt my dat verklaeren.

I^e^. *Burg.* My dacht ik Rachel zagh ontrent Herodes waeren.
Als eene uytzinnige, met ongebonde tuyt.
De wraek en raezernij' zag haer ten oogen uyt;
Van louter ongedult, om datze moeſt gedooghen
Dat haere onnooz'le jeughd vermoordt werd voor haer oogen.
En't geen haer allerzwaerſt en bangſt op't harte lagh,
Was, dat de dwingelandt met vreughd dit moorden zagh:
Dies watmen haer ook zocht met reede voor te leggen,
Zy nam geen trooſting aen, zy liet zich niet gezeggen:
Maer ſprak, uw Wijff hebt ghy (door achterdocht bekoord)
En haeren Broeder, Oom, en Zoons om 't Rijk vermoort.
Ghy hebt, verweet zy hem, haer Moeder ook doen ſterven:
Ghy hebt haer met het zwaerd den gorgel doen doorkerven.
Dat Moorden was genoegh, maer ghy waert noch niet zat,
Voor ghy mijn' kindren bloed nu ingezwolgen had.
Ghy zult, ik zie 't te moet, u niet van 't moorden wennen,
Voor dat ghe uw handen komt oock aen den Raed te ſchennen.
Maer zijt verzeekert, dat de heer der heeren leeft,
Die u die grouweldaên niet quijt geſchouden heeft.
Ghy hebt in korten tijd, tot ſtraffe te verwachten,
Dat ghy van heeten brand zult meynen te verſmachten.
Dit vuer zal niet alleen zijn krachten uytwaerts doen,
Maer noch een heeter gloed in 't binnen lichaem voên.
Ghy zult zeer gulzigh ſtaegh, en altijd hong'righ weezen.
Uw graeghte zal niet zijn door 't eeten te geneezen.
Uw ingewand zal u vol rype zweeren zijn,
Waer door ghy voelen zult een doodelijke pijn.

Die

Die zal u aen en aen, tot in het graf, verzellen.
Uw beenen, dy en voet, die zullen u zoo zwellen,
Van't waeter, dat de dagh zal ſchijnen daer door heen,
En 't zal met groote ſtank affdrupp'len nae beneên.
Uw ſchaemelheyd die zal u worden op gegeeten,
Door 't krielende gewormt van luyzen en van neeten.
Daer zal een zwaere lucht uyt al u leeden gaen.
Ghy zult niet overeynd door lamheyd konnen ſtaen,
De zeen'wen zullen u met pijn te zaemen trekken.
Uw lichaem zal van jicht u glimmen als een bekken.
U zal zeer laſtigh zijn het haelen van uw' aem.
Een zwaere en bange hoeſt zal noch, tot meerder praem,
Door 't kucchen zoo veel ſmarts en weedooms aen u geven,
Dat ghy door eygen hand zult eyndigen uw leven.
Zy wenſcht hem boven dien veele and're plaegen toe.
Zy wenſcht hem van den heere d' aller zwaerſte roê.

IIe. *Burg.* Het oogh, dat alles ziet, dat all' te weegh kan brengen,
Verhoop ik immers niet, dat emmer zal gehengen
Die ſchennis en die moord der Joodſche onnoozelheyd,
Die Rachel heeft betreurt, die Rachel heeft beſchreyt.
Nochtans ben ik beducht, en vreez' dat door de ſchaeren,
Die, buyten orde, nu Herodes hof bewaeren,
Dat treurſpel en gezicht zal worden uytgevoert.
En dat de dwingelandt op zullix heeft geloert.
Het uytbedingen ook der twee gejaerde kind'ren
Vermeerdert mijn vermoên, dat hy hen zoekt te hind'ren.
Te meer, om dat ik weet, wat moeyt hy heeft gedaen,
En hoe hy heeft gewroet om zeeker te verſtaen,
Wanneer en waer de Vorſt der Joôn moeſt zijn gebooren.
Nu weet hy, dat daer toe deez' wallen zijn verkooren.
En dat het nu ontrent twee jaeren is geleên,
Dat zijne ſtar in't Ooſt den wijzen eerſt verſcheen.
En alſmen overdenckt voor heen gepleeghde zaeken
Door 's Koninx Tiranny, Zoo kan men giſſing maeken

Van't onweer dat ons dreyght. Iᵉ.*Burg*. 'K magh dan wel zijn
Hoe 't met mijn lieve Vrouw en Kind zal zijn vergaen (belaên
En gae te huys daer van het recht bescheyd verwachten.
En ondertusschen daer aen Jacobs God mijn klachten
Op mijn gebooghe knien met traenen storten uyt,
Ten eynd' hy den Tiran in zijnen opzet stuytt'.
IIᵉ.*Burg*. De God van Israël wille u gebed verhooren,
En wende van ons af den onheyl ons beschooren.

Bode. Rey van Godvruchtige Iooden.
Rey van Profeten.

Bode. Vervloekte, onmenschelijke en schrikkelijke moordt,
Verfoeyde wreede daed. Waer heeftmen ooyt gehoort
Van sulk een gruwel werk? Kan Godt dat zoo gehengen?
En in't onnoozel bloedt zoo deerelijck zien plengen?
R.v.G.I. Wat is't afgrijz'lijk stuk, daer ghy gewagh van maekt?
Wy bidden, zegh het ons, indien't ons mede raekt.
Bode. Wel dapper. Ik zal u de waerheyd niet onthouwen.
In't krieken van den dagh, zoo haest als al de Vrouwen
Ontfangen waeren in de groote gaeldery,
En zaegen die bezet met krijghsvolck zy aen zy,
Zoo werdenze allemael met groote schrik bevangen.
Herodes blonk van goud, en, met gesteente omhangen,
Zat in zijn' hooghen troon, en zagh de Moeders staen,
En alle een treurigh oogh op haere spruyten slaen.
Flux klinckt de moord trompet, het dreygend stael en zwaerdē
Die blinken elk om't zeerst. Hier valt een kop ter aerden.
Gins leyt een bekkeneel. Hier valt een arm oft been
Daer leyt een pan met breyn gemortelt aen een steen.
Hier een deel ingewands. Daer leyt een schouder. Ginder
Een romp geknot van kroost. Een voet hier. Daer wat minder.
Hier wordt een kind vertrapt. Daer krijght een wond op wond.
Gins wordt een ander uyt de plaetse daer het stond

Gesleurt

Gesleurt en wegh gerukt, en zoo aen tween gereeten:
Dees tegens een pilaer door een soldaet gesmeeten.
Daer raeckt'er veel om hals, die hangen aen de borst,
En zuygen melk en bloed, en zaên zoo 's woeders dorst.
Men ziet een Moeder hier haer eygen aenzicht schenden.
Daer zijn 'er die door vreez en droefheyd 't leven enden.
Dees slaet de hand in't hair. En deez verscheurt haer kleên.
Een andere vergaert haers kinds verstrooyde leên.
Gins had een oorloghsman zijn deegen uytgetooghen
Op een onnoozel lam. De Moeder, die haer ooghen
Verheft van't jonge wicht, en 's Tygers weezen ziet,
Ontwringt hem 't bloote stael, en zeyt, ik lijde niet
Dat zulk een wreede hand mijn' waerden zoon zal deeren,
En doen hem 't leven, en het lieve licht ontbeeren.
Ik wil, dat die voor heen hem melk tot voedsel gaf,
Zijns jonger levens draed oock nu zal knippen af:
Op dat deez booze hoop, d' onmenschelijke schaeren,
Die zonder deernis zijn, en niemands leven spaeren,
Zien, of ik beter moêr, dan moorderesse ben.
Voorts kaptze 't jonge dier, haer liefste zoontjen, en
Zy werpt de teng're leên in 't aenzicht van dien quaeden
Vervloekten moordenaer. Nu mooght ghy u verzaeden,
En leeren, (zeyt zy) van een Moeder wreed te zijn
Op eyge kind'ren. Leert noch meerder quaed by 't mijn.
Leert vry van deze vuyst noch ysselijker daeden.
Leert met uw' eyge hand u eygen zelf beschaeden.
Zy tast zich zellev' aen, en stort ter aerde neer.
Voorts gaet hy met zijn kling een ander kind te keer.
Daer was een andre vrouw, die had tot eener drachte
Met twee, van haere sex vermeerdert haer geslachte.
Daer komt een barrevoets' een hallif naekte man,
Die randt deeze arme vrouw, en elke tweeling an.
Hy was geheel mismaekt, hy had geen mensschen wezen:
En, midts zijn wreed gezicht, moest yeder voor hem vreezen.

De

De ſchoone zuchtte niet, maer zweegh, en bood haer zaed
Aen hem zoo deerelijk, dat, door haer zoet gelaet,
Miſſchien in hem ontſtaen zou zijn een mededoogen,
Had hy niet omgezien, zy niet bedekt haer oogen.
Doch wat vermagh het ſchoon toch tegens raezerny?
Hy trekt den ſabel uyt van zijne rechter zy.
Een van de wichtjes ziet het blinken van den deeghen:
Het ſteekt zijn handjes uyt, het grijpt en lacht'er tegen,
Als of het ſpeeltuygh waer: Hy, wreeder van gelaet,
Let op het lacchen niet, nocht wat het ſchaepje praet.
Hy laet zich door het een noch 't ander' niet beweeghen:
Maer in een' oogenblik is 't lammetje doorreghen.
De Moeder vlucht, hy vat het ander, en, eer lang,
Zoo gaet dit tweede kind, eylaes! den zelven gang.
En of ſchoon 's Konings woord niet ging dan over kind'ren
Beneên hun tweede jaer, dat me and're niet moght hind'ren,
Zoo werd doch niettemin onnoozelijk het hoofd
Aen een zeſjaerigh kind in't woeden ook geklooft.
'T had in zijn hand een boek, daer in het leerde leezen.
'T moeſt wel een blinde haet en groote bloeddorſt wezen.
'T hooft valt op't wit papier, alwaer het duydlijk prent
Met roode letteren des jongſkens bloedigh end.
Hier neffens werd een kind, uyt 's moeders arm getrokken,
Doorſteeken, zy beſterft, bekomt, en raekt aen't nokken.
Hem loopt het bloed te wond', haer 't nat ten oogen uyt.
Gins vlamt een op een kind, als roover op een buyt.
Hy trekt, de Moeder houdt, hy vat de teng're handen;
Zy klemt de voetjes vaſt, de liefde en deernis branden
In haer, de toorne in hem, zy treurt en zucht, hy brult,
En raeſt van wreedheyd en van enkel ongedult.
De vrucht wordt van dien wolf in 't eynd in tween gehouwen.
Hy hiel het bove lijf, en liet haer 't onderſt houwen.
Zy barſt daer over dus tot haeren ſchepper uyt.
Hoe komt het, heere, dat ghe ons uw' genaede ſluyt?

Is't

Is 't uwe wil, ô Godt! de Joden uyt te roeyen?
Is dit hun Coningrijk? Zal Judas roê dus bloeyen?
Zijn ſtam dus waſſen en vermeerd'ren als het zand,
En ſtarren in de lucht? Is dit het vaſt verband,
Dat ghy, ô Hemel! onzen Vad'ren hebt gezwooren?
Of gaenwe om overmaet van zonden dus verlooren?
Doch eer ik al de moord, en 't bloedt aldaer geſtort,
Verhaelde, een ganſche dagh die viel my veel te kort.
Want waer zich yemand wendde, oft waer hy quam te kijken,
Men zagh maer ſchrik, en rouw, en bloed, en naere lijken.

R.v.g.I. Maer zeght eens wat gelaet de wreede dwing'land hiel?

Bode. Indienmen peylen kan de tóchten vande ziel
Aen d' uyterlijke ſchijn, zoo moeſt hem meêr vermaeken,
Het yzer en het bloed, dan goud en purper laeken.

Prof. R. Nochtans, indien hy wiſt, dat 't kind, om wien de jeughd
Dit leed heeft uytgeſtaen, ontkomen waer', zijn vreughd
Die zou wel haeſt in ſpijt en raezerny verkeeren. (Heeren.

R.v.g.I. Wien meent ghy met dat Kind? *R.v.P.* Onz' Koning, Heer der
Onz' Heylandt lang belooft.
R.v.G.I. Waer is die heen gevlucht?

R. v. P. Nae 't Rijk van Farāo in d'aengenaeme lucht.

R.v.g.I. En kon de Godtheyt hem hier binnen niet bewaeren?

R. v. P. Jae. maer zy wilde dus door 't vliên hem 't leven ſpaeren.

R.v.g.I. Zal dan het Joodſche Rijk van hem niet zijn geſticht?

R. v. P. Een geeſtlijk Koningrijk zal van hem zijn gericht.

Rey van Godvruchtige Ioden.

Hoe zoektmen dus, door Moordery,
Te veſten zyne Heerſchappy?
En die den aert weet van 't gebiedt
Die woelt dus om het heerſchen niet.

Nocht Rijckdom, Purper, nocht Satijn
Doet yemand Waerlijk Koning zijn,
Noch 't deftigh Koninglijk gelaet
Noch 't koſt'lijk goude hóf gewaet.

Een Kooning is 't, wiens vaſt gemoed
Geen vreez nocht booze luſten voedt.
Die op geen valſche ſtaetzucht ſteunt
Op 's Vollix gunſt nocht ongunſt leunt.

Die al 't gegraef van 't weſterland
Veracht, en Tagus gulde zand.
Die, onverſchrikt en onbedeeſt,
Voor blixem, nocht voor donder vreeſt.

Die nocht voor Ruyters lans, noch ſchicht,
Noch 't naekte ſtael ooyt heeft gezwicht
Die, veyligh en in zeekerheyd,
Ziet alles onder zich geleyt.

Die willigh naer het ſterven gaet,
Niet kreunt, als 't op een ſcheiden ſtaet.
Een goed gemoed heeft Koonings goên.
't Heeft helbaerd, ſpiets nocht paerd van doen.

Een Kooning is 't, die vreez'loos leeft,
Dit 's 't Rijk, dat elk zich zelve geeft.
Hy klim ten toppe vry, dien 't luſt.
Ik zoek in ſtaeteloosheyd luſt.

En zoo te ſterven, buyten woel,
In eens vergeeten Burgers ſtoel.
'T valt zwaer te raeken aen zijn end
Al eermen recht zich zelven kent.

Rey van Profetē. Door ſtaetzucht, en door vreez bekoort,
Smet Edom zich met Kinder-moord.
Hy is bevreeſt, dat Davids zoon
Hem ſchoppen zal uyt zynen troon.

De

De gaeldery van 's Koonings hóf,
Daer maekt hy, fy! een moordkuyl óf:
Hy waent, misschien, Godts oogh t' ontvlien.
Vergeefs: daer 't zellefs d' Eng'len zien.
Die wisschen, door medoogentheên,
De wondjes van de teng're leên,
En trachten, met dit schoon scharlaet,
Te verwen 't wit van hun gewaet.
Maer hiel hy met ons voor gewis,
Dat Jesus Rijk niet wereldsch is,
En dat hy voor sijn wreedheyd vliet,
Hy stond dus naer zijn leven niet.
'T is hier, ik speurt noch niet gedaen.
Hier zal noch wonder omme gaen.
Hier zal yet ongemeens geschien.
Ik blijf, ik moet het eynde zien.

V^e. BEDRYF.

Albina. Soldaet.

GOd lóf, ik ben ontvloôn de wreede moorderdrommen.
Waer vlucht ik wyders heen om voorts 'tgevaer t'ontkom-
Waer bergh ik best mijn kind, en waer des Konings zoon, (mẽ?
Op dat het krijghsvolck, dat nu 't moorden is gewoon,
Zich aen hen niet vergrijp? Ik maghze gaen versteeken
By mijn vriendin, met wie ik noch wat maeghschap reeken,
Gezeeten buyten Stadt, die geene kinders heeft,
Wantze in een vrysters staet tot desen dagh toe leeft.
Zy is zeer wel bekent, op haer valt geen vermoeden.
Dies wil ik in der haest my derrewaerts gaen spoeden,
Eerme yemand wordt gewaer, en met deez kind'ren ziet.

Soldaet. Ho ho! het is te laet, ghy zijt nu al bespiedt:
Ik volghde u van het hóf, daerghe achter uyt gingt glippen,
Dicht op u hielen. Maer ghy zult my niet ontslippen.

Herodes. Soldaet. Koninginne Doris.

Rey van Profeten. Maerschalk.

Nu ben ik met den Goôn in een gelijcke staet:
Van 't Oost af, daer de Zon haer reys aenvaerden gaet,
Tot daer zy zich in 't diep des Oceäens gaet domp'len,
Bevindt zich nu geen Vorst, die tegens my dar momp'len.
De donder-Godt alleen is my van maght gelijk.
Behalven dat ik maer voor zynen blixem wijk.
Doch waer hy sterffelijk, en ley hy af sijn straelen,
Hy zoude 't dan by my in 't minst niet konnen halen
Maer, evenwel hy kon van stervers zijn bestreên,
Daer boven in de lucht by my niet zijn geleên.
Hy waer, zoo groot hy wil, ik zou hem geenszins vreezen,
Nocht willen min om hoogh, dan hier om laeghe weesen.
Gebiedt hy haegel, sneeuw, de starren en de wind,
Die ongevoelijk zijn, ik dwing het mensche kind.
Ik ben een aerdsche God: hy waepent zich met buyen.
Ik voer een groot getal van krijghsluy, en doe luyen
De trommel en trompet. 'T is al in mijn gewout,
En daer is niemand nu, die mijn gebod niet houdt
En niet met vrees ontfangt mijn Koninglijke woorden;
Byzonder nu ik heb op huyden doen vermoorden
Dat bastardkind, waer aen de wispeltuer'ghe Joôn
Opdroegen t'myner spijt mijn' schepter en mijn kroon.
Maer wat voor tyding oft ons deez soldaet komt draegen?
Hy schijnt my zeer bedroeft, ik moet hem d'oorzaek vraegen.
Wel krijghsman, wat is dit? wat worde ik hier gewaer?
Wat is het voor een vrouw, die ghy hier hebt by 't haer?

Soldaet. Terwijl ghy, groote Vorst, noch aenzaeght voor uw' oogen
Den ondergang der jeughd, was deze vrouw vertoogen
Omsluyert, zoo ghy ziet, met kind'ren in haer schoot:
Maer werd van my bespiedt. Zy was ter naeuwer nood,

In huis

In huis geraekt, en had de Kinders naeuw verſteeken,
Oft hoorde met geweld de voordeur open breeken.
Dies komt zy voor den dagh, met onvertſaeght gelaet,
En maekt, op myne vraegh, geveynſd'lijk deze praet.
O waerde vruchten, ô mijn welgeliefde kind'ren
Waer zijt ghy wegh geraekt? wie heeft u moghen hind'ren?
Heeft vuer uw licht verdooft, oft waeter u geſmoort?
Of zijt ghy door het ſtael ellendighlijk vermoordt?
Ik vraegh haer andermaels, en wil' de waerheyd weeten:
Hoe wel ick berghen zagh een kindje door de ſpleeten:
En zegh waeromme wilt ghy dus hardnekkigh 't geen
Aen my zoo kenlijk is, verberghen; maer alleen
Ter liefde van uw vrucht? ô vreeſt voor eyghen ſterven!
De zelfde liefde doet Herodes voor zijn erven
Ook zorregen. Ik dreygh. Zy onverbaeſt barſt uyt,
En zeyt wel ſtoutelijk: Ik wil dat ghy my ſluyt
In't midden tuſſchen ſtael en vlammen: doodtme vry'lijk.
Het leven valt my veel te zwaer, het ſterven ly'lijk.
Ik hoór, ter wijl zy dus grootmoedelijken ſpreekt,
De ſtem van 't eene kind, dat in een kiſtjen ſteekt,
En zoo zigh zelf beklapt. Ik zoek het door te rygen:
Maer 't ſlot houdt al te vaſt, ik kan het wicht niet krygen.
Ik ſmijt de kiſt op 't vuer, de brand die raekt'er in.
'T kind jammert door de pijn; de moeder woed't van min.
En haelt het ander kind, en zeyt. Zooghe in het plaeghen,
In ſchennis en in moord ſchept zullik een behaegen;
De wijl ik d'eene helft van myne kind'ren mis
En dat dit maer alleen noch voor my over is;
Zoo wil ik 't zelve meê, zoo lief als 't ander derven.
Dat 't eene leven zou, en 't ander zoude ſterven,
Dat waere voor mijn hart t'ondraegelijk een laſt.
Hoe komt het dat ghy vreeſt, en nu niet van u taſt?
Zy had het naeuw gezeit, of 't kind was doorgehouwen.
Doe ſprak dit looze wijf de valſchte van de vrouwen;

 Nu

Nu heb ik my door liſt, en uw bebloedde hand
Gewrooken van mijn' Zoon, en van mijn Vaderland.
O ſlave des Tyrans ! Nu ſtaet u noch te wreeken
De wond van 's Koonings huys, met my ook te doorſteeken.
Ghy hebt, 't is waer, ontlijft mijn lieffte bloedgenoot,
Maer kleyne blijdſchap zal u baeren zijne dood.
Het laetſte dat door 't ſwaerd het leven is benoomen,
Dat had ik maer te leen en maer te min bekoomen.
Het was mijn Zoontje niet, het was mijn aen beſteedt.
'T was Alexander, ik Albina zoo ghy 't weet.
Het kindje dat ghy ſtrax den laetſten ſnik zaeght geven
Was 's Kooninx lieffte Zoon, was 's Koninx lieffte leven.
Toen werd' ik ganſch verbaeſt, maer 't was te laet bezint.
Het yv'ren t' uwen dienſt had my te zeer verblindt.
Ik konme, groote Vorſt, doe naeuwelijx bedwinghen
Van, tot haer dubbel hart mijn' moordpriem in te wringen.
Maer 'k dacht, dat eene pijn jae eene dood aen haer
Tot wraek van deze daed te ſlecht een looning waer.
Dies nam ik haer met my, en ſleepte haer gevangen,
Om voor haer valſcheyd haer de ſtraf te doen ontfangen.
Ik treur om uw verlies, ik ſchrey om uwe ſchae
Ik breng' u hier het lijk, en bidde u om genaê.

Doris. Is 't nu niet wel gemoordt ? Is 't nu niet wel geſchonden?
Nu ghy uwen eygen zoon door moordluſt hebt verſlonden?
Is dit de goude kroon, die ghe uwen zoone ſpaert?
Was u mijn Beeldenis mijn krooſt niet meerder waerd ?
Laet zijn onnoozel bloed, laet mijne laeuwe traenen
U ſtrekken voor trofeên, voor ſtandaerts en voor vaenen.
Wel hoe, Herodes ! heeft u bloeddorſt zoo verblindt,
Dat ghy in uwen toorn ook moord't uw eygen kindt?
Ik achte dat ghy zijt van een leeuwin gekoomen,
Oft van een Tygerin uw voedſel hebt genoomen.
Ach hemel ! ziet ghy dit, en lijdt het zonder ſtraf?
En leef ik noch mijn Zoon? En zoude ik wel zoo laf

En

En bloode darren zijn, dat ik mijn droevigh leeven,
Dat my behaeght om u, zou willen uytſtel geeven?
Neen, neen. Is uwe knóp voor 't oop'nen uytgegaen?
En zoude ik myne bloem, die DORIS, laeten ſtaen?
Al heeft hy, die voor heen u, uyt zijn eyge lenden
Het leven ſchonk, belet het zelve te volenden;
Zoo zal hy my nochtans, die 't mijn' in 't uw' verloor,
Niet keeren uwe ziel te volgen op het ſpoor.
Mijn ziel, zal met uw ziel geraeken in een' haeven.
Mijn lichaem met het uw' te zaemen zijn begraeven.
Och hadt ghy, waerde kindt! doeghe in de wereld quaemt,
Den allereerſten dagh uw' geeſt weer uyt geäemt!
Maer waerom magh ik tógh uw ongeluk beklaegen?
Indien ik, toen ik u als moeder had gedraegen,
U had een' moeders hart, gelijk ik moeſt, getooght,
En in der daed gelieft, ik zelf had u gezooght,
En deeze uw' dood verhoedt. Nu wil ik, dat mijn borſten,
Die haer voedzaeme melk ontzeyden aen u dorſten,
Mijn bloedelooze vrucht! u ſtraelen toe met bloed.

Doris doorſteekt zich zelve.

Herodes. Ach dat ik met mijn oogh ook dit aenſchouwen moet!
Ach Alexander! zoon, ach kunt ghy my niet hooren?
O bloemken van mijn hart! wie heeft u af geſchooren?
O Doris! berght ghy my de Zon van uw gezicht?
O Doris! ſpreekt ghy niet? hoe doe ik beſt mijn plicht?
Wien van u zal ik eerſt, wien zal ik laetſt beweenen?
'T is my onmooghelijk van traenen my te ſpeenen.
Zal dan, ô Echtgemael! en allerliefſte Zoon!
Uw uytgegoote bloed zijn 't purper van mijn kroon.
Moeſt ghy, rampzaeligh kind! van my noch zijn gebooren.
En ſneuv'len door mijn haet, en vallen door mijn tooren?
Is dit de Konings kroon, en ſtáf u voorbereydt?
O droeve toeſtel, ô! ô jammerlijk beleyd!
De fackel, die u feeſt vereeren zou nae dezen,
Zal nu een toorts van rouw, en van u uytvaert wezen.

Hoe

Hoe verre is dit van 't lot, dat ik my had gespelt?
ô Raedelooze raed! wat had mijn breyn ontstelt?
Maer trouweloos gestarnt! had ghy het zoo beschooren?
En hebben tegens my de heem'len tzaem gezwooren?
Neen, neen: Ik zellef heb die groote dut begaen.
Ik zellef ben de smit van deze ellende en quaên.
Wat magh ik and'ren doch met zijne dood belaeden?
Ik zellef ben't, die d'eer der kostele cieraeden
Van my gescheyden heb, die Sander 't leven nam,
Die nae mijn dood moest zijn een steunsel van mijn stam.
Ach ongelukkigh kind van een' onzael'ge Moeder!
Wat zal uw Vader doen, uw schuldige behoeder?
Wat wraek, wat straffe toch, of wat voor slagh van pijn
Zal een genoeghzaem zoen en offer voor u zijn?
Zal 't zijn uw Voedster, oft de woedende soldaeten?
Och neen. Jae zellefs niet, al werdt men toegelaeten
My met het Rijk aen u ten offere te biên:
Ik ben geen Vader meer, dien naem die moet ik vliên.
Ik was uws gansch niet waerd, ik voel 't nu, maer te spaede.
Dies is het vruchteloos, dat ik my nu beraede.
Wie reykt my nu het stael? wie reykt my nu de kling?
Waer aen het leven van mijn liefste zoontje hing?
Het lemmer, dat mijn lam heeft midden deur gekorven?
Waer aen het zoete wicht ontijdigh is gestorven?
Op dat een zelfde zwaerd, daer 't kind ter aerd door vil
Ook nu, op deze plaets, den strammen Vader kill'.

Maers. Ey Vorst stelt u gerust, en wilt doch wat bedaeren,
En laet de booze min in hechtenis bewaeren,
Tot dat ghy door haer straf zult zoeten deze rouw
Van't derreven uws zoons, en't missen uwer Vrouw.
Ey laet uw treurigheyd, ô Vorst! voor't Volk niet blijken.
Ghy krijgsliên draeght goê zorg voor d'Amme, en deze lijken,
Terwijl de Koning zich in't hof vertrekt, en gaet
Voorts ordre stellen op zijn Koningrijk en staet.

Ey ziet, hoe glibb'righ dat ghy ſtaet
O menſchen met uw' eygen raed:
En hoe ghy u bedroogen vind't
In 't geen ghe u zelven onderwind't.

'T gevaer dat Edom zoekt t' ontgaen,
Daer komt hy midden in te ſtaen.
Hy wordt van Zoon en Rijk berooft,
Nu hy het allerminſt gelooft.

Hy, die voor and'ren groef een put
Geraekt nu zellef in de dut.
Het ſpogh, dat hy om hooge ſpoogh,
Dat valt hem in ſijn eygen oogh.

Dus leert, ô lieve menſche kind!
Dat ghe al u werk met God begint.
Want, die het gaern zagh wel gedaen
Die vangt het met den Hemel aen.

De Propheet David zittende in de Hemel en ziende de zieltjes der onnooz'len opvaeren, verblijdt zich en verwillekoomtze aldus.

Zijt welkom, lieve rey, zijt welkoom jonge booden
Van 't lang beloofde licht der Heydenen en Jooden.
Ey ziet dat zuyver rood, dien purp'ren daegeraed
Die voor den blyden dagh, nu hy ons naedert, gaet.
Laet ons deez morgenſtond met vreughd bewellekoomen.
De ſchaduwen der nacht die worden wegh genomen.
O Booden, u zy vreede, ô Booden u zy eer.
O boôn die komt gereyſt met tyding van mijn' Heer.
Maer lieve teng're jeughd, wat willen deze wonden?
Wie heeft u dus gequetſt? wie heeft ſijn hand geſchonden

Tot overwinningh van de vuyle ſond, genegen,
Te weegh bracht door zijn kracht? Heeft yemand oyt geſien
Een Son door Star geteelt, of yet gelijcks geſchien,
Geboorte van een God, of Maaghd van kind gelegen?
Dat God geboren wordt, en ſelfs ſich ſterflijk maekt,
Jae dat hy door ſich ſelfs ten offerhande raekt,
Op dat hy ons zijn bloed te drincken ſoude geven:
Als een nieuw Decius ſich ſtellende' in de maght
Des doods, tot ſaligheyd van 't menſchelijk geſlacht;
Op dat wy door ſijn dood bekomen 't eeuwigh leven?
Wat werkt ghy, goede God, in ons al wonderdaên!
Hy moet ondankbaer zijn, die't heugen laet vergaen
Van ſo veel vriendlijkheên, en van ſo veel weldaden:
Ghy maekt u 's menſchen ſlaef, om hem te maken vry,
Ghy maekt u ſelven arm, om hem te maken bly
Door 't ſterven van uw Soon, uyt louterer genaden.
Wy hebben 't niet verdient, ô groot en machtigh God!
Dat ghy uw' Sone geeft ten kruyce tot een ſpot
Voor 't menſchelijk geſlacht tot boet voor hun miſdaden.
En gaet die liefde niet te verre buyten 't ſpoor,
Dat 't recht moet achterſtaen, dat deerenis gae voor,
Dat d' onſchuld op zijn hals de ſtraf des ſchulds moet laden?
Ach neen, ô groote God! uw goetheyd, die altijd
Het wonderbaerlijk ſchoon van hare daên belijdt,
Sal nimmermeer het recht en uw genade deylen:
Maer lijkmen in uw wet een wel geſchiktheyd ſiet,
So vatmen d' afgrond van uw diepe raden niet,
Want 't menſchelijk begrip en kanſe niet door-peylen.
't Schijnt dat de reden 't eyſcht, en dat het billijk is,
Dat hy die ons verloſt uyt de gevangenis,
De ſoen van d' appel-beet betalende geduldigh,
Moet weſen God en menſch, die met onſ' ſond belaen,
Onſterflijk door ſijn dood, en kan, en moet ontſlaen
't Geen God alleen vermagh, de menſch alleen is ſchuldigh.
Hy kan ons, menſch alleen, niet helpen uyt den nood:
In weſen God alleen, en weet hy van geen dood,
Die door zijn dierbaer bloed ons zielen heeft behouwen:
Daerom ghy hem aen ons, als God en menſch op draaght:
Als een Almachtigh God geboren van een maaghd,
En als een ſterflijk menſch door teelſel eener vrouwen.
O gelukſaligh kind, betaelder van 't randtſoen,
Dewijl ons uw geboort geen voordeel ſoude doen,
So wy, naer uw beloft niet werden weer geboren;
Neem 't harte tot uw ſtal, 't geloove tot uw krebb'
Gun my, dat ik ſo veel geluks en voordeels hebb'
Dat ik mijn ſonden ſterf, ſo gae ik niet verloren.

Th: Ag.